

SVETSNING

inte bara kemisk exponering...

Jouni Surakka

Yrkeshygieniker

Jonathan Lyström

Läkare

Seminarium om svetsning 19 jan 2018, CAMM

Svetsarens skiftande riskpanorama

SVETSRÖK

SKYDDSDUTRUSTNING
- ETT MÅSTE !!

**SVETSSPRUT,
GNISTOR**

**LJUSBÅGEN
- LJUSSPEKTRUM**

**ELEKTRO-
MAGNETISKA
FÄLT**
ELSTÖTAR

BULLER

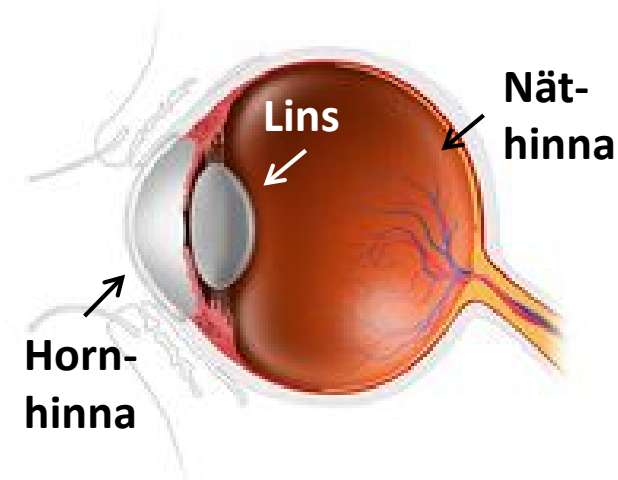
VIBRATIONER

**KROPPS-
BELASTNING**

**VÄRME /
KYLA**

Ljusbågen, svetsprut, gnistor

- Stark strålning inom de UV-, synliga och IR våglängdsområdena
 - Kan leda till bländning, svetsblänk nedsatt syn, "svidande solbränna"
 - **UV-strålning** vid TIG-svetsning
 - **Synligt ljus** – vid TIG,MIG,MAG,GAS-svetsning
 - **IR-strålning** vid MIG/MAG, vid pinne och gas-svetsning
 - Elektromagnetiska fält (EMF)- vid el-svetsning
- Svetsprut och gnistor – risk för brännskador

Buller

Tillfälliga besvär

- Svårare att **samtala & höra**
- Buller **tröttar och stressar**
- Tillfällig **hörselnedsättning**
- Måste **höja rösten**

Bestående hörselskador

- Bestående **hörselnedsättning**
- **Tinnitus** och **ljutförvrängning**
- **Ljudöverkänslighet**

- ökad risk för olyckor
- du arbetar sämre
- efter jobbet
- risk röstproblem

Och på sikt...

- Högt blodtryck, stress...
- → **risk hjärtinfarkt och stroke**

Se av.se om **Buller**

Buller

- Mest från annat än svetsning t.ex. slipning, slagging, hamring
- Förebyggande och långsiktigt arbete för bra ljudmiljö
- Ny verktyg: Riktlinjer för exponeringsmätning av hörselskadligt buller, [KTH](https://www.kth.se/sv/mth/ergonomi/framtagna-verktyg/riktlinjer-for-exponeringsmatning-av-horselskadligt-buller-1.686469)
 - <https://www.kth.se/sv/mth/ergonomi/framtagna-verktyg/riktlinjer-for-exponeringsmatning-av-horselskadligt-buller-1.686469>
- Gränsvärde
 - $L_{EX,8h}$ 85 dB L_{pAFmax} : 115 dB L_{pCpeak} : 135 dB
 - Daglig bullerexponeringsnivå, Maximal A-vägd ljudtrycksnivå, Impulstoppvärde
 - Övre och undre insatsvärde finns

Krav - bullernivåer

	Daglig bullerexponeringsnivå $L_{EX,8h}$	Impulstoppvärde L_{pCpeak}	Maximal A-vägd ljudtrycksnivå L_{pAFmax}	Arbetsgivaren skyldig att
Gränsvärde	85	135	115	vidta omedelbara åtgärder, utreda orsakerna så att exponeringen ligger framöver under GV
Insatsvärde				
Övre	85	135	115	åtgärda + handlingsplan, skylta, avgränsa och begränsa tillträde, hörselskydd måste användas, hörselundersökning
Undre	80	135		Informera, utbilda, hörselskydd, hörselundersökning (om mätningar visar risk)

Vibrationer

Vibrerande verktyg skadar händerna!

Kärl

Nerver

Muskler, leder

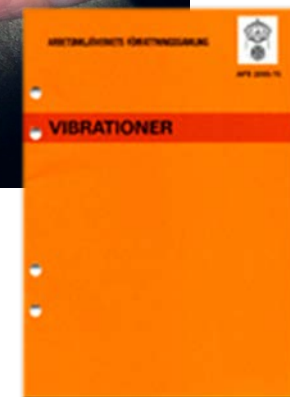

Permanenta skador, saknas behandling!

Se av.se om **Vibrationer**

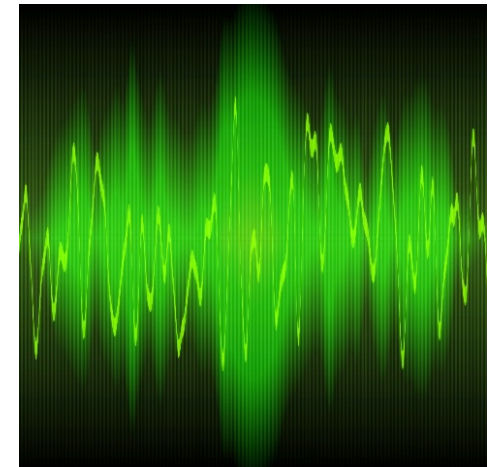

”Vita
fingrar”

Vibrationer - vanligaste orsaken till arbetsskador!

- Exponeringen bestäms av vibrationers styrka och tid
 - Halvera styrka -> kan arbeta 4 ggr längre för att få samma exponering
 - Poängmetoder för uppskattning av daglig vibrationsexponering
- Handhållna maskiner t.ex. slipmaskin, nålhacka, slagghacka
- Vibrationer går att bygga bort!
 - Noll vibrationer-projekt på Swerea IVF
 - <https://www.swerea.se/nyheter/nytt-projekt-ska-minska-vibrations-skador>
 - Välj avvibrerade/låg vibrerande verktyg
 - Vibrationsdatabas på Umeå universitet (UMU)
 - <http://www.vibration.db.umu.se/>

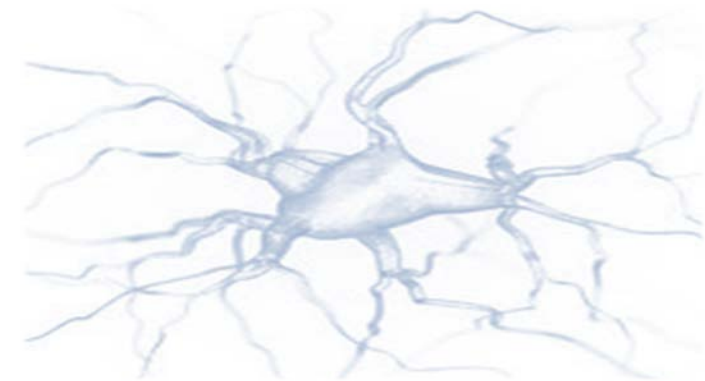
Elektromagnetiska fält (EMF) vid elsvetsning

- **Vid stora strömmar och höga spänningar**
 - Punkt- och plastsvetsning
 - Metallbågsvetsning (MIG/MAG) om felaktigt placerad kabel
 - Exponering beror på **avstånd, handhavande**, omgivning, geometri, elektriska egenskaper, ...
- **Särskilt utsatta – arbetare med medicinska implantat**
 - Hörselimplantat, ledproteser...
- **Vad göra? – Öka avståndet mellan arbetare och utrustning**
- Föreskrifterna om elektromagnetiska fält, AFS 2016:3

Elstötar och elolyckor

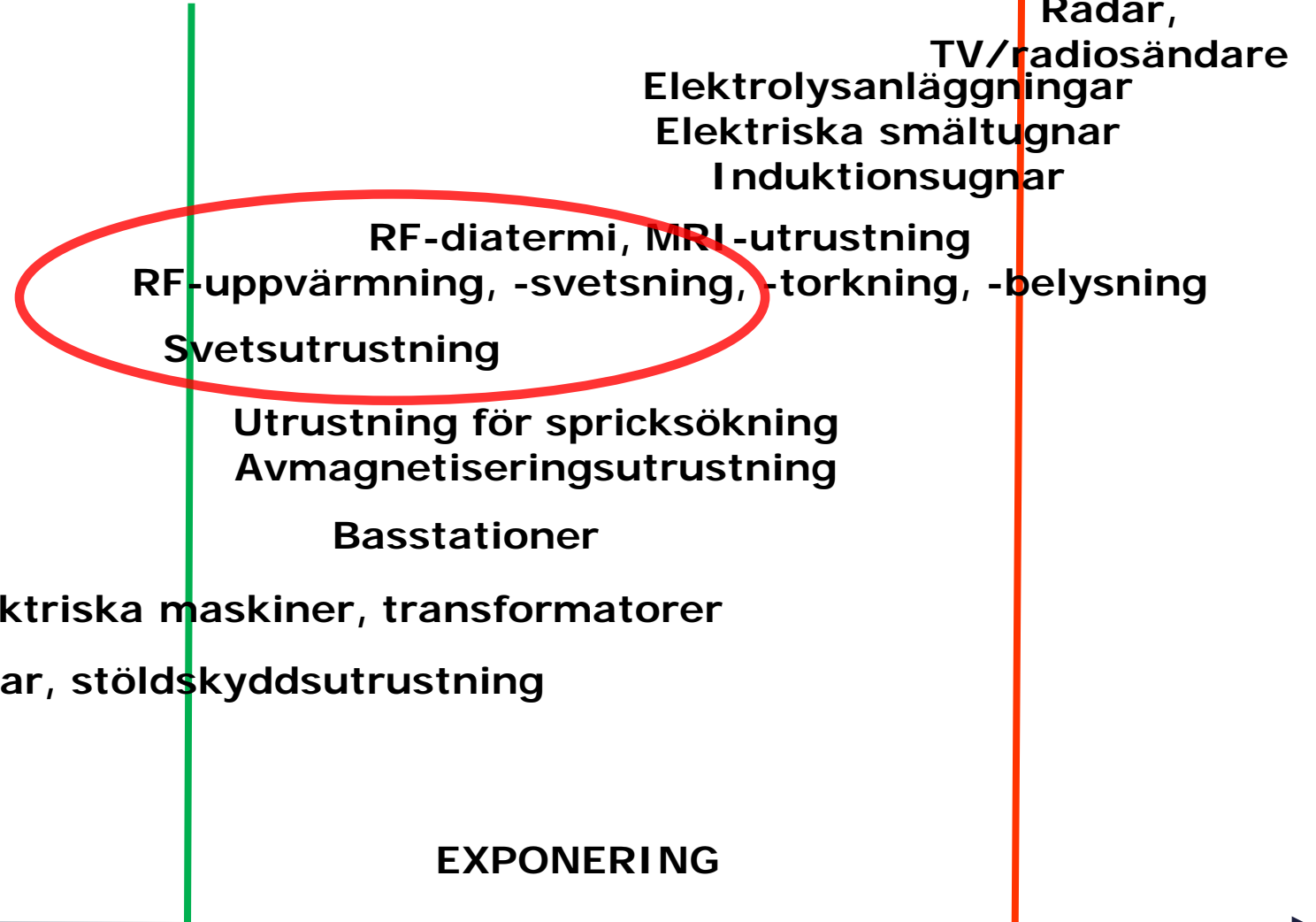
- 300 elolyckor anmäls till Elsäkerhetsverket varje år
 - Stort mörkertal
- 1500 personer söker akutsjukvård för elolyckor varje år
- Elektriker, ”hemmafixare”... Svetsare?
- Akuta besvär samt **skador som visar sig långt senare!**
 - Smärta, svaghet, förändrad känsel
 - Problem med minne, uppmärksamhet, sömn, depression ...

EMF vid elsvetsning: Långt till observerbar effekt

INSATSNIVÅER

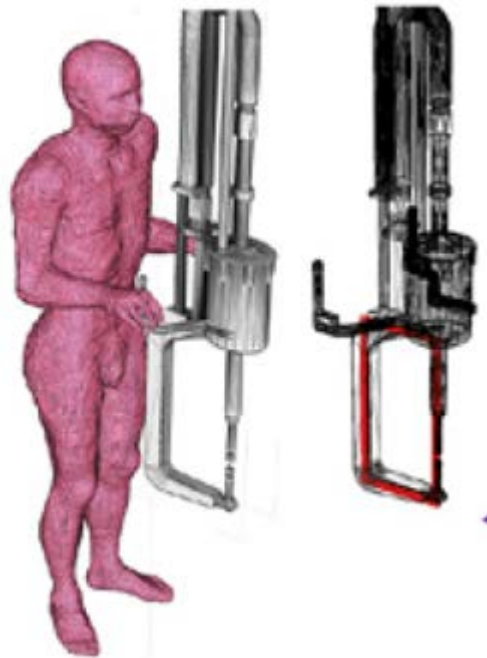
GRÄNSVÄRDEN

Handhållna verktyg, allmänna
kommunikationsmedel, trådlös
överföring

EXPONERING

Exempel på EMF vid punktsvetsmaskin

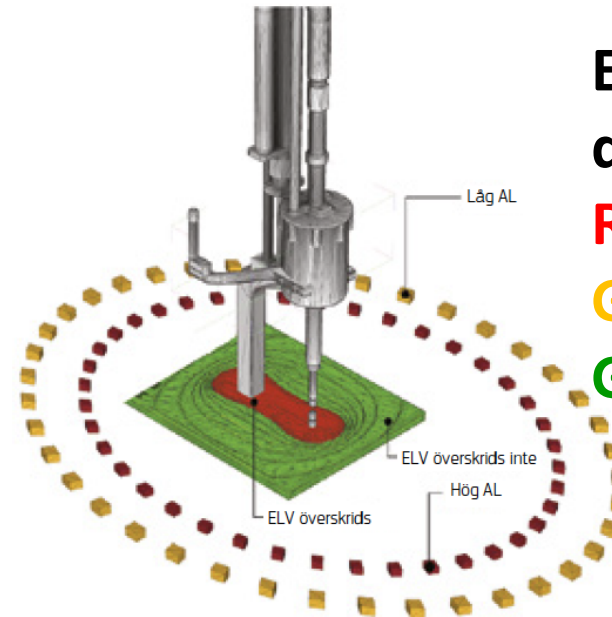
OK!

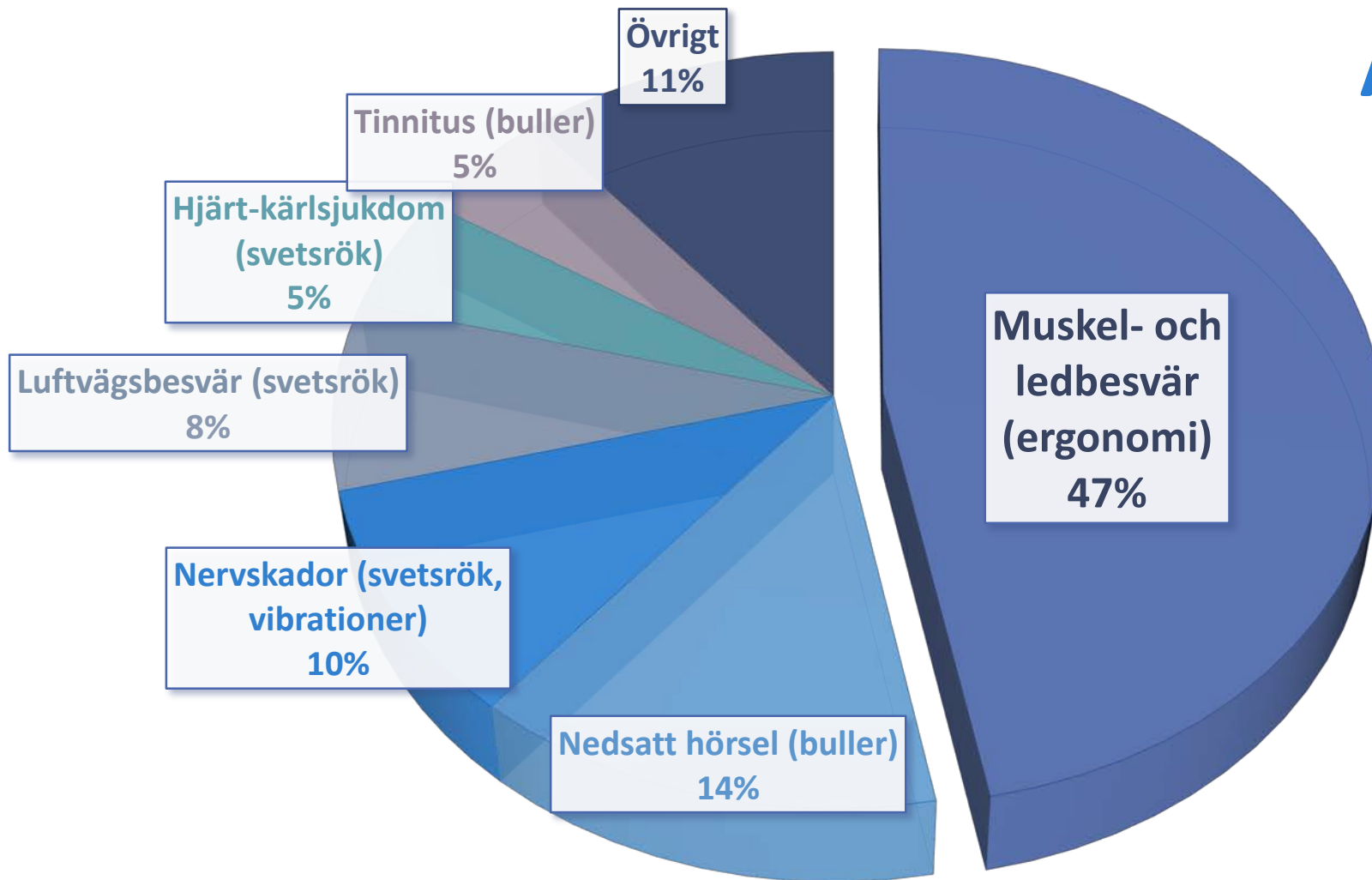
Exponering uppfyller kraven i direktiven

Röd: Hög insatsvärde

Gult: Låg insatsvärde

Grön: ELV överskrids inte

Arbetsjukdomar hos svetsare

Nacke?

Axlar?

Rygg?

Annat?

Gravida bör inte svetsa !

- Främst pga. **svetsröken**
 - Fostret känsligt!
 - Extra känsligt de *tre första månaderna*
 - Låg födelsevikt

5% av yrkessvetsare

är kvinnor

- Men även
 - Buller
 - Tung fysisk belastning
 - (Starka elektromagnetiska fält)